

1

De opvoedingsmedaille

- Opvoeden en kindermishandeling zijn elkaars tegenpool
- Opvoeden: opvoedingsrechten van kinderen beschermen
 - Ruimte bieden
 - Grenzen stellen
- Niet alle ouders (en verzorgers) beschikken over deze opvoedingsdoelen
- Kindermishandeling: opvoedingsrechten schenden

2

Opdracht pedagogen en sociaal werkers

- Niks doen is geen optie!
- Doel: Kindermishandeling zoveel mogelijk voorkómen! Of: er alles aan doen om het te stoppen.
- Hoe? Door te signaleren, vermoedens bespreekbaar maken, onderzoeken, hulp inzetten
- Wie? Van pedagogisch medewerker tot directeur

3

Dit als uitgangspunt:

- Wat ontbreekt er volgens jullie binnen het huidig aanbod van de Hogescholen LOO Pedagogiek/Social Work?

4

Associatiecirkel

- Noteer voor jezelf: waar denk je aan bij de term 'huiselijk geweld en kindermishandeling'?

5

Bied context

6

Werkvorm: dilemma's en twijfels

- Doel: Studenten met elkaar in discussie laten gaan met elkaar (of zelfreflectie) over het onderwerp Kindermishandeling teneinde bewustwordingsproces op gang te brengen.

7

Stellingenspel

- Een kind van 11 wilt u iets vertellen. Ze wil het alleen vertellen wanneer u belooft hier met niemand over te praten. U belooft dit, zodat ze haar verhaal zal doen.
- Als u een vermoeden van kindermishandeling bij het AMK meldt, schaadt u de vertrouwensrelatie met de ouders. Misschien halen ze het kind wel van school af en dat is niet in het belang van het kind.
- Het is wel mooi dat ik een training Aanpak kindermishandeling volg, maar op school hebben wij het zo druk met schooltaken, dat ik bang ben dat ik weinig tijd en aandacht zal kunnen opbrengen om te signaleren.

8

Stellingenspel

- Ik vind het moeilijk om met een slachtoffer van huiselijk geweld te praten. Ik ben bang wat ik allemaal los maak bij hem of haar.
- Kinderen kunnen het beste thuis bij hun ouders wonen. Als u meldt bij het AMK, halen ze misschien het kind wel uit huis.
- De wachttijsten van organisaties als Bureau Jeugdzorg zijn zo lang, wanneer het kind eindelijk hulp kan krijgen is de hele situatie al weer veranderd.
- Ik weet helemaal niet wat ik moet doen wanneer ik een vermoeden van kindermishandeling heb.

9

Variant

	EENS	ONEENS
De angst voor het onbekende: waar begin ik aan?		
Ik wil me er niet mee bemoeien, omdat ik het toch al zo druk heb.		
De angst voor de reacties van het slachtoffer als ik er met hem/haar over praat. Wat maak ik allemaal los?		
Mijn onzekerheid of ik wel voldoende kennis hebt om in te kunnen schatten of er wel echt wordt mishandeld of verwaarloosd.		
Stel dat het geen kindermishandeling is.		
De angst voor de agressie van de ouders/ verzorgers van het slachtoffer.		
Ik vind dat ik me niet moet bemoeien met de opvoeding die ouders geven aan hun kinderen.		
Omdat ik zelf slachtoffer ben van kindermishandeling durft ik het niet aan.		
Ik vind dat kinderen altijd het beste thuis kunnen wonen. En als ik meld dat een kind mishandeld wordt, dan wordt dat kind wellicht uit huis geplaatst.		
Ik weet niet wat ik moet doen wanneer ik een vermoeden van kindermishandeling heb.		
Ik denk dat ouders hun kind zoiets niet aan doen.		
Het slachtoffer wil niet dat ik er met anderen over praat.		

10

Children see, children do...

11

Werkvorm: definitie en prevalentie

- Doel: door middel van quiz krijgen studenten beeld van hoe vaak KM voorkomt en welke vormen er zijn.

12

Quiz

- Petje op-petje af
- 1 punt per goed antwoord

13

Juist of onjuist???

Uitspraak 1:

Jaarlijks zijn 107.000 kinderen tussen de 0 en 17 jaar slachtoffer van Kindermishandeling en/of Huiselijk geweld

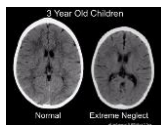

14

Juist of onjuist???

Uitspraak 2:

Getuige zijn van huiselijk geweld is ook een vorm van kindermishandeling

15

Juist of onjuist???

Uitspraak 3:

De meest voorkomende vorm van kindermishandeling is fysieke mishandeling

16

Aard van mishandeling

Aard van de mishandeling van gemelde jeugdigen (in aantallen en procenten) 2016 (Veilig Thuis)		
	Aantal Onderzoeken	Procenten
Lichamelijke mishandeling	4.741	7,8%
Lichamelijke verwaarlozing	4.346	7,2%
Psychisch geweld	5.917	9,8%
Affectieve verwaarlozing	6.396	10,5%
Pedagogische verwaarlozing	17.540	28,9%
Seksueel misbruik	1.172	1,9%
Getuige van geweld in gezin	14.631	24,1%
Münchhausen by proxy	63	0,1%
Meisjesbesnijdenis	36	0,1%
Overig	5.663	9,2%

17

Juist of onjuist???

Uitspraak 4:

Verreweg de meeste meldingen vanuit de professionele hoek (ziekenhuis, onderwijs, jeugdzorg, politie, huisarts, PSZ) werden in 1° half jaar 2019 gedaan door kinderdagverblijven

18

Figuur 3.2.2b. Ontvangen meldingen Veilig Thuis naar type melder¹⁾, 1st halfjaar 2019

- Gezondheidszorg: basis/1e lijn²⁾: 3
- Gezondheidszorg: huisarts: 1
- Overig gezondheidszorg³⁾: 3
- GGZ: 2
- Kinderopvang: 0
- Onderwijs: 3
- Leerplicht: 0
- Jeugdhulp/zorg: 3
- Justitie en veiligheid, excl. politie: 1
- Maatschappelijk werk: 2
- Beroepsmatig overig: 4
- Onbekend, beroepsmatig: 2
- Burger: 7
- Onbekend, overig: 8

19

Juist of onjuist?

Uitspraak 5:

Als professional ben je verplicht om een melding te doen als je vermoedens van kindermishandeling hebt

20

Meldrecht, Meldplicht, Zorgplicht

Meldrecht

- Wettelijk Recht om te melden
- Geen meldplicht, alleen als...
- NIEUW: meldplicht als er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid
- Verantwoordelijkheid professional
- Meldcode biedt houvast bij afweging

Meldplicht

- Bij vermoeden dat collega zich schuldig maakt aan kindermishandeling (Jeugdzorg en medische sector)
- Bij vermoeden dat collega zich schuldig maakt aan seksueel misbruik
- Kinderopvang: bestuur heeft meldplicht aan vertrouwensinspecteur
- NIEUW: meldplicht als er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid

Zorgplicht

- Plicht tot zorgen voor kind

21

Werkvorm: waarden, normen en grenzen

- Doel: Studenten zijn zich bewust dat eigen waarden en normen meespelen in hun handelen. Tegelijkertijd beseft dat professionals soms tegen eigen waarden en normen in moet handelen.

22

Opiniespel

- Iedereen kijkt op zijn eigen manier naar huiselijk geweld en kindermishandeling
- In deze oefening zijn er geen goede of foute antwoorden! Normen en waarden zijn persoonlijk
- 4 verschillende situaties: weeg eerst goed je mening af
- Zet een kruis bij meest schadelijk en een rondje bij minst schadelijk
- Dit roept reacties op: praat er nog niet met elkaar over

23

Opiniespel

Milou (2 jr.) moet altijd in de keuken eten omdat zij zo knoeit.	De buren horen de baby regelmatig langdurig huilen. Moeder is doof, maar wil geen hulp of hulpmiddelen.
Een moeder slaat haar 9 jarige zoon, met een aan autisme gerelateerde stoornis, hard in het gezicht omdat hij voor de derde keer niet luistert.	Fartouh (15 jr.) is depressief. Vader zegt dat er niets aan de hand is en wil niet dat zijn dochter naar de GGZ gaat.

24

Opiniespel

Ga voor jezelf in stilte na en schrijf eventueel op:

- Welke eigen ervaringen spelen een rol bij mijn opvattingen nu?
- Waarvoor ben ik vooral gevoelig? (denk aan vormen, leeftijd, dader, gezinssituatie, enz.).
- Wees je ervan bewust dat eigen ervaringen je opvattingen en normen van nu kleuren

25

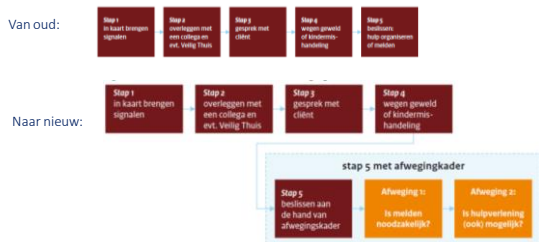
Opiniespel: nabespreking

- Wat heb je meegekregen aan waarden en normen in je eigen opvoeding en wat neem je daarvan mee in je werk?
- Wat jij zorgwekkend vindt kan verschillen met wat een ander zorgelijk vindt. Praat hier met elkaar over. Houd in je achterhoofd wat het gevolg kan zijn voor het kind. Je kunt jezelf de vraag stellen: "Wat ik hier zie, is dat goed genoeg voor dit kind?"
- Kom als professional tot een ondergrens: Wanneer kom je altijd in actie met het oog op mogelijke onveiligheid voor het kind.
- Het kan een botsing betekenen met je eigen normen en grenzen. Houd professionele afstand, zodat je helder kunt nadenken over wat er moet gebeuren.
- Weet wat je antennes zijn met betrekking tot signaleren, zodat je leert waar je op moet letten bij andere signalen. Een kind dat er verwaarloosd uitziet en stinkt, is vaker eerder een signaal dan een kind dat er prachtig uitziet. Maar laat je niet misleiden.
- Eén signaal is meestal niet voldoende om te komen tot een duidelijk beeld. Om te weten te komen of dit signaal het topje van de ijsberg is, zijn verschillende mogelijkheden beschikbaar, zoals extra observatie, zorgen delen met ouders/verzorgers, overleg intern of extern (zie de meldcode).

26

5 stappen: nieuw vanaf 1 januari 2019

27

Opiniespel: variatie

	Sonja (8 jr) vertelt dat zij en haar broertje (6 jr) een paar keer per week patat eten in de snackbar.
	Tom (3 jr) komt op de peuterspeelzaal altijd met een vieze luier binnen. Hij heeft rode, open wonden op zijn billen.
	Vader, moeder en de broers van Hans (8 jr), spreken Hans consequent aan met "professor" i.p.v. zijn eigen naam.
	Fatima (13 jr) moet direct uit school naar huis komen. Ze zit niet op een club, en ze mag geen vriendinnen mee naar huis nemen of bij vriendinnen spelen.
	Wanneer Rob (10 jr) zo driftig wordt dat hij blauw aanloopt, sluiten zijn ouders hem op in de gangkast.
	Moeder raakt Annelie alleen aan wanneer zij haar moet verzorgen, daarna legt zij haar meteen terug in de wieg.
	Moeder vindt dat het geen zin heeft om met een kind van vier afspraken te maken. Slaan is het enige waar kinderen van de leeftijd echt naar luisteren.
	Tijdens een intake vertelt de moeder van Sander (7 jr) en Maaiké (5 jr) dat ruzies tussen haar en haar man thuis wel eens uit de hand lopen. De kinderen slaat hij nooit.

28

Vormenspel

De verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld zijn uitgewerkt in diverse casussen. Elke vorm en gradatie (matig, ernstig, spoed) wordt uitgewerkt op gekleurd papier. Zo ontstaan vijf gekleurde sets.

De volgende vormen worden uitgewerkt:

- Lichamelijke mishandeling
- Psychische mishandeling
- Lichamelijke verwaarlozing
- Psychische verwaarlozing
- Seksueel misbruik

29

Vormenspel

1	De ouder verwacht dat haar zoon van 9 jaar de verantwoordelijkheid op zich neemt voor de verzorging van de baby.
2	De ouder kleintert het kind vaak door het kind (7) aan te spreken als slappanuis.
3	De ouder schreeuwt geregeld tegen de andere ouder, gilt of is grof en beleedigend jegens de andere ouder in aanwezigheid van het kind (10).
4	De ouder verkoopt drugs in het bijzijn van het kind (12).
5	De ouder schreeuwt en vloekt regelmatig tegen de kinderen (3,5 en 10) en geeft hen scheldnamen.
6	De ouder dreigde het kind (3) dat hij het uit het raam zou gooien.
7	De kinderen (3, 7) waren getuige van een handgemeen tussen de ouders, de moeder werd door de vader belaagd en is opgenomen in het ziekenhuis.
8	De ouder leent het kind (9) met behulp van een Halsband twee dagen lang vast aan de muur.
9	In bijzijn van de kinderen (8 en 11) neemt de ouder een overduidelijk slaappil in, de ouder vertelt kinderen dat het leven met hem ondraaglijk is.

Ga voor jezelf in stilte na en schrijf eventueel op:

- Matig
- Ernstig
- Spoed

30

Vormenspel

- Wat zijn voor jou redenen om de vormen zo te ordenen?
- Voor welke vormen van kindermishandeling ben je zelf gevoelig? Waarom?
- Denk aan de leeftijd van het kind, de vorm van mishandeling, gevolgen voor het kind, vroegere ervaringen binnen je werk en/of privé.
- Wat doet het met je, wanneer je geconfronteerd wordt met een gezin waar opvoedingsituaties zich voordoen waar je je zorgen over maakt?
- Waar ligt voor jou de grens bij de vorm van mishandeling/verwaarlozing die je geordend hebt?
- Wanneer besluit je in actie te komen en wat ga je dan doen?

31

Werkvorm: Besluitvorming

- Doel: studenten leren op welke basis zij hun besluitvorming nemen en kunnen verantwoorden.

32

Balansmodel

BESCHERMENDE FACTOREN	KINDERMISHANDELING	RISICOFACTOREN
	Microniveau Kindfactoren	
	Mesoniveau Ouderfactoren Opvoeding en verzorging	
	Leefomstandig- heden	
	Macroniveau Maatschappelijke factoren	

33

Besluitvorming

KIND	GEZIN
ORGANISATIE	JOU ZELF

Sjaak (35 jaar) en Ingrid (35 jaar) kennen elkaar al vanaf hun 16e jaar. Samen hebben ze 2 kinderen. Volgens Ingrid is Sjaak jaloeers en dit neemt al maar toe. Ze wordt geslagen door Sjaak en verkracht. Hij manipuleert haar zodanig dat ze niet durft te weigeren. Hij schreeuwt veel, grijpt haar regelmatig bij de keel en heeft haar 1x bedreigd met een mes. Hun zoon Bart, die in groep 7 zit, vertoont op school agressief gedrag. Hun jongste dochter van 4 is op school stil en teruggetrokken. De kinderen zijn vooral bang voor vader. Volgens Sjaak wordt hij genegeerd door moeder en is moeder wel aardig tegen vrienden maar niet tegen hem.

- Wat betekent dit voor het kind/ouder?
- Wat betekent dit voor het gezin?
- Wat betekent dit voor de organisatie?
- Wat betekent dit voor jou?

34

Websites

- <http://www.vooreenveiligthuis.nl>
- www.meldcode.nl
- <http://www.nji.nl/Kindermishandeling>
- www.bo.meldcodehaagseregio.nl
- www.handelingsprotocol.nl
- www.kindermishandeling.nl
- www.kinderrechten.nl
- www.augeomagazine.nl

35

Bedankt voor jullie aandacht!

jan@hetbreinbureau.nl

36